

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

רע"א 6953/20

לפני: כבוד השופט ע' גרוסקופף
המבקשת: נת"ע – נתיבי תחבורה עירוניים להסעת המונים בע"מ

נ ג ד

המשיבה: לזר - ב.י. מדידות הנדסיות בע"מ
בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי תל אביב-יפו מיום 7.9.2020 בת"א 74384-12-19 שניתנה על ידי כב' השופט העמית יהודה פרגו

בשם המבקשת: עו"ד אלי כהן

החלטה

לפניי בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט העמית יהודה פרגו) בת"א 74384-12-19 מיום 7.9.2020, במסגרתה נדחתה בקשתה של המבקשת לסלק על הסף את התובענה שהגישה המשיבה נגדה.

רקע והשתלשלות העניינים

1. המשיבה, חברת לזר ב.י. מדידות הנדסיות בע"מ (להלן: חברת לזר), התקשרה עם חברת נתיבי איילון בע"מ (להלן: נתיבי איילון) בשני הסכמים למתן שירותים וביצוע עבודות ביחס לפרויקט BRT (מערכת אוטובוסים מהירה. Bus Rapid Transit) בנתניה (להלן: ההסכמים ו-הפרויקט, בהתאמה): האחד – הסכם מיום 28.10.2009, לביצוע עבודות מיפוי וחקר בעניין מדידות המצב הקיים בפרויקט (הסכם מספר 81/2990. להלן: ההסכם הראשון); והשני – הסכם מתחילת שנת 2011, לביצוע עבודות מדידה ומיפוי ביחס למתווה הפרויקט (הסכם מספר 81/3655. להלן: ההסכם השני). לטענת חברת לזר, במהלך שנת 2012 "הוקפאו" העבודות נשוא הסכמים אלה, נוכח כוונת נתיבי איילון

להעביר את סמכויות הניהול והתכנון למבקשת, נת"ע – נתיבי תחבורה עירוניים בע"מ (להלן: נת"ע), שהינה חברה ממשלתית, ועל רקע הנחייתה של נתיבי איילון לחברת לזר להימנע מהגשת חשבונות ומהשלמת ביצוע העבודות עד להשלמת ההסבה (להלן: הנחיית ההקפאה).

2. ביום 6.1.2014 המחתה נתיבי איילון את ההסכמים לנת"ע (להלן: הסכמי ההסבה). במסגרת הסבה זו, הוארכה ההתקשרות בין הצדדים עד ליום 31.12.2016.

3. ביום 13.10.2016 שלחה חברת לזר מכתב לנת"ע, בו טענה שנת"ע ממאנת לשלם לה שכר עבודה בסך כחצי מיליון ש"ח, על אף שהחשבון אותו הגישה האחרונה אושר על ידי מנהל הפרויקט מטעם נת"ע (להלן: מנהל הפרויקט). עוד נטען כי חברת לזר זכאית לתשלום בסך כ-2-3 מיליון ש"ח בגין עבודות נוספות שביצעה בהתאם לדרישות נת"ע. ביום 15.11.2016 השיבה נת"ע למכתב, וטענה כי הסכום ששולם לחברת לזר משקף את הסכום שאישרה בזמנו, וכי היא אינה מודעת לעבודות הנוספות הנטענות. חרף האמור, אפשרה נת"ע לחברת לזר להעביר בתוך 7 ימים אסמכתאות לביסוס טענותיה בדבר העבודות המאושרות וכן העבודות הנוספות (להלן: המכתב מיום 15.11.2016).

4. בחלוף כשנתיים, ביום 11.11.2018 שלחה חברת לזר לנת"ע מכתב שעניינו "חשבון סופי" בגין הפרויקט, בסך כ-2.5 מיליון ש"ח, כולל מע"מ והפרשי הצמדה ממועד הסבת ההסכמים (להלן: החשבון משנת 2018). ביום 7.4.2019 השיבה נת"ע למכתב, וטענה כי חברת לזר העלתה את טענותיה בשיהוי ניכר, ואף לאחר תקופת ההתיישנות. יחד עם זאת, התבקשה חברת לזר להעביר אסמכתאות לביסוס החשבונות הנטענים.

5. לאחר כ-8 חודשים, ביום 31.12.2019, הגישה חברת לזר תובענה כספית נגד נת"ע, על סך של 2.6 מיליון ש"ח (ת"א (מחוזי ת"א-יפו) 74384-12-19 לזר ב.י. מדידות הנדסיות בע"מ נ' נת"ע – נתיבי תחבורה עירוניים בע"מ. להלן: התובענה). חברת לזר ביססה את התובענה על 3 נדבכים: ראשית, אי תשלום שכר עבודה על סך 1.5 מיליון ש"ח, בגין עבודות שנכללות במסגרת ההסכמים, ואושרו על ידי נת"ע זה מכבר. זאת, ללא חריגה מהיקף העבודות הכולל שאושר לביצוע בשני ההסכמים. לביסוס טענתה זו, מפנה חברת לזר, בין היתר, לחשבונות שאישר מנהל הפרויקט, ולהמלצותיו לנת"ע לאשר חשבונות אלה (להלן: מכתבי מנהל הפרויקט). כמו כן, נטען כי נת"ע הכירה בקיומו של חוב כלפי חברת לזר בסך 1 מיליון ש"ח, במסגרת פגישה שהתקיימה בין הצדדים ביום 5.12.2013 (להלן: מסמך סיכום הישיבה). שנית, אי תשלום שכר על סך 477,000 ש"ח בעבור עבודות

נוספות שביצעה חברת לזר, בהתאם לדרישות נת"ע. לטענת חברת לזר, אף העבודות הנוספות מאושרות ונכללות במסגרת החוזית. שלישיית, תשלום הוצאותיה של חברת לזר עקב התארכות משך הביצוע של הפרויקט, בסך 120,000 ש"ח, בעקבות עיכובים שהוכתבו, נגרמו או אושרו על ידי נת"ע (נדבך זה יכונה להלן: הארכת משך הביצוע).

6. ביום 28.1.2020 הגישה נת"ע בקשה לסילוק התובענה על הסף, מן הטעם שהתובענה התיישנה, ולמצער הוגשה בשיהוי ניכר (להלן: הבקשה לסילוק על הסף). לשיטתה של נת"ע, חברת לזר הייתה מחויבת על פי מערכת ההסכמים ביניהן להגיש חשבונותיה בסוף כל חודש, "ובכל מקרה לא יאוחר מ-10 ימים לאחר סוף אותו חודש". ואולם, התובענה שהוגשה בשנת 2020 מבוססת על מסמכים וחשבונות בגין עבודות שבוצעו לכאורה בין שנת 2009 לראשית שנת 2012. זאת ועוד, נטען כי דין התובענה להידחות על הסף גם בשל העדר עילה. לטענת נת"ע, חברת לזר התחייבה לספק את שירותי המדידה והבקרה הנכללים בהסכמים בכל זמן שתידרש לכך, ובמשך כל התקופה שההסכמים יהיו תקפים, ללא תוספת תשלום. לכן, אין לקבל את טענת חברת לזר בדבר הארכת משך הביצוע, קל וחומר כאשר החברה לא הסבירה כיצד העריכה את הוצאותיה בגין התמשכות הפרויקט.

7. במסגרת תשובתה, טענה חברת לזר כי יש לדחות את הבקשה לסילוק על הסף, מכיוון שעצם ההידרשות לבירור עובדתי מורכב, בדגש על מועד תחילת המניין של ימי תקופת התיישנות, מלמד שאין בה ממש. לטענתה, אין כל קשר בין מועד חתימת ההסכמים למועד בו קמה לה זכות קונקרטית להגשת תובענה. יתרה מכך, נטען כי עצם החתימה על הסכמי ההסבה, שבמסגרתם הסכימו נת"ע וחברת לזר על הארכת ההתקשרות ביניהם עד ליום 31.12.2016, והעובדה שנת"ע לא השתמשה בזכותה להודיע על סיום ההתקשרות בין הצדדים – מעידים על כך שהתובענה לא התיישנה במועד הגשתה, שכן ההסכמים היו בתוקף לפחות עד ליום 31.12.2016. כמו כן, נטען כי נת"ע מתעלמת מהנחיית הקפאה ומהעובדה שעד ליום 5.12.2013, בו קיימו הצדדים לראשונה פגישה בעניין החשבונות התלויים ועומדים, היה מדובר בחשבונות חלקיים המצריכים בדיקה, שאינם מקימים עילת תביעה קונקרטית. בנוסף, נטען כי בהתאם להלכה הפסוקה מרוץ ההתיישנות החל רק ממועד הגשת החשבון הסופי (11.11.2018). לבסוף, נטען כי עצם הארכת ההסכמים מול נת"ע מעידה על הזמן והמשאבים הנוספים שנאלצה חברת לזר להשקיע בפרויקט, מעבר למצופה לפי ההסכמים עם נתיבי איילון.

8. בתגובתה הדגישה נת"ע כי ניתן היה להגיש את התובענה כבר בחודש אוקטובר 2016, וטענה כי אין במסמך סיכום הישיבה ובדרישה להשלמת חוסרים כדי לגבור על

הוראות ההסכמים. בנוסף, נטען כי בנסיבות העניין אין צורך בשמיעת ראיות שכן המסקנות העובדתיות והמשפטיות עולות מתוך כתבי הטענות שהגישו הצדדים בקשר לבקשה לסילוק על הסף. זאת ועוד, נטען כי בהסכם הראשון אין כל דרישה להגשת חשבון סופי, ומשכך החשבונות המתייחסים להסכם זה התיישנו. ואולם, בהסכם השני נקבע כי "תשלום הביניים אינו מהווה תמורה מלאה עבור כל שירותי המדידה והבקרה אך ורק חשבון סופי יכלול את כל התמורה". אף על פי כן, סבורה נת"ע כי גם ביחס להסכם השני עילת התביעה קמה מיד עם חלוף המועד לביצוע התשלום. זאת, מכיוון שהשירותים שמעניקה חברת לזר הם שירותים מוגדרים לעניין עבודות מסוימות שאינן מתמשכות. לבסוף, נטען כי תשובתה של חברת לזר הוגשה ללא תצהיר, חרף הסתמכות טענות עובדתיות, ולכן דינה להידחות.

החלטת בית המשפט קמא

9. ביום 7.9.2020 דחה בית המשפט קמא את הבקשה לסילוק על הסף, וקבע כי יש לאפשר לחברת לזר להציג את ראיותיה ולהוכיח את זכותה לקבלת שכר, ובכלל זה את טענותיה כי עילת התביעה לא התיישנה וכי אין שיהוי בהגשת התביעה. נקבע, כי גם אם החשבונות שהגישה חברת לזר כללו עבודות שמאז ביצוען ועד להגשת התביעה חלפו מעל ל-7 שנים, הרי יש לאפשר לחברת לזר להוכיח שהיא התבקשה להמתין עם הגשת חשבונותיה עד להסבת הזכויות מנתיבי איילון לנת"ע ביום 6.1.2014, ולמינוי חברת פיקוח חדשה שתאשר אותם. כמו כן, סבר בית המשפט קמא כי יש לאפשר לחברת לזר להוכיח את טענותיה לעניין ביצוע העבודות הנוספות, חרף הכחשת נת"ע את קיומן. באשר לחשבון משנת 2018, נקבע כי בין הצדדים ניטשה מחלוקת בכל הנוגע ליחס שבין חשבון זה לבין תשלומי הביניים, וכי יש לברר מחלוקת זו במהלך שמיעת הראיות בתיק. בהקשר זה ציין בית המשפט קמא, כי נדרש לברר גם האם אין בהוראה בהסכם השני לעניין הכללת מלוא התמורה רק בחשבון שיוגש בסיום העבודות כדי ללמד על כלל ההתקשרויות החוזיות בין הצדדים, דהיינו גם על ההסכם הראשון. בנוסף, נקבע כי יש לאפשר לחברת לזר להוכיח את טענתה כי העיכוב בהגשת התביעה נבע מאמונה בתום לב שחשבונותיה ובקשותיה לקבלת שכר נבדקים על ידי נת"ע. עוד סבר בית המשפט קמא כי יש לברר האם נציגי נת"ע הודו בכתב בזכותה של חברת לזר לשכר עבודתה ועל כן, נוכח הוראת סעיף 9 לחוק ההתיישנות, התשי"ח-1958, תחל תקופתה ההתיישנות להימנות מיום ההודאה. נוכח כל האמור, סבר בית המשפט קמא כי לא ניתן בנסיבות העניין לדחות על הסף את התביעה.

על החלטה זו הוגשה בקשת רשות הערעור המונחת לפניי.

10. לטענת נת"ע החלטת בית המשפט קמא שגויה ויש לסלק על הסף את התובענה נגדה, וזאת ממספר טעמים: ראשית, שבה נת"ע על עיקר הטענות שהעלתה לפני בית המשפט קמא, לרבות: העבודות והחשבונות שביסוד התובענה נערכו למעלה מ-7 שנים טרם הגשת התובענה; וכתבי הטענות והמסמכים שהגישו הצדדים מספיקים לשם הכרעה בבקשה לסילוק על הסף. שנית, נטען כי מועד התגבשות עילת התביעה ביחס לעבודות שבגינן הוגשו חשבונות הוא עם חלוף המועד לתשלום החשבון, וביחס לעבודות שבגינן כלל לא הוגש חשבון או שלא הוגש חשבון במועד המוסכם – מועד ביצוע העבודה. לטענת נת"ע, הנחיית ההקפאה, הסכמי ההסבה והגשת החשבון הסופי אינם עוצרים את מרוץ ההתיישנות, ואינם מאפשרים את הארכתו באופן מלאכותי. באשר להנחיית ההקפאה, נטען כי ההנחיה לא צורפה לתובענה, וכי היה נדרש להעלותה על הכתב, שכן היא מהווה שינוי מהותי של ההסכמים. זאת ועוד, נת"ע סבורה כי ממילא הנחיית ההקפאה יצרה כשלעצמה עילה להגשת תובענה, אם לא שולמה לחברת לזר מלוא התמורה, היות שההנחיה ניתנה (לכאורה) לפני שהסתיימה שנת 2012. בנוגע להסכמי ההסבה, נטען כי הפרויקט נשוא הסכמים אלה הוקפא בחודש ספטמבר 2014, וחברת לזר לא ביצעה עבודות בפרויקט מאז הקפאתו. באשר לחשבון הסופי, נטען כי בהסכם הראשון אין דרישה להגשת חשבון סופי, ואף בהסכם השני נקבע כי החשבונות יוגשו בסיום כל חודש. עוד נטען כי ההוראה בהסכם השני לפיה התמורה החלקית אינה התמורה הכוללת, לא משנה את מועד היווצרות עילת התביעה. זאת ועוד, נטען כי במכתבי חברת לזר לנת"ע כלל לא הוזכר עניין החשבון הסופי, וכי בפועל התובענה הוגשה רק בחלוף שנה ממועד הגשת החשבון. שלישית, נטען כי החלטת בית המשפט קמא נעדרת כל ביסוס והנמקה, מתעלמת מהטענה להעדר עילה ומתייחסת באגביות ובתמציתיות לטענת השיהוי. רביעית, נטען כי אף אחד מהמסמכים אליהם הפנה בית המשפט קמא אינו מהווה הודאה בכתב באשר לזכויות הנתבעות על ידי חברת לזר, אלא לכל היותר מדובר בבקשות להגשת מסמכים לשם בדיקת הזכויות הנטענות. לבסוף, נטען כי מהסעד הכספי שדורשת חברת לזר יש להפחית את השכר ששילמה לה נת"ע ביום 8.4.2014.

דיון והכרעה

11. לאחר עיון בבקשת רשות הערעור על נספחיה, הגעתי למסקנה כי דינה להידחות ללא צורך בתגובות.

12. כידוע, בהתאם לתקנות 100-101 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984, ותקנות 41-43 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, רשאי בית המשפט להורות בכל עת על סילוק על הסף של תביעה, כולה או מקצתה, על מנת לסנן תביעות סרק. בכך מתאפשר חיסכון בזמן שיפוטי ובהוצאות הצדדים, ובמיוחד בהוצאות הנתבע. יחד עם זאת, סילוק על הסף הוא סעד קיצוני שמביא למחיקתה או לדחייתה של התובענה טרם התבררה לגופה. משכך, סעד זה יינתן רק במקרים יוצאי דופן בהם ברור כי אף אם יוכחו כל הטענות בכתב התביעה לא יהא התובע זכאי לסעד המבוקש (ראו: רע"א 6774/19 אפרידור החברה לשיכון ופיתוח לישראל בע"מ נ' עיריית ראש העין, פסקה 26 (16.4.2020); רע"א 6938/19 אילני נ' ברוך, פסקה 22 והאסמכתאות שם (20.8.2020) (להלן: עניין אילני)). נוכח האמור, נקבע בפסיקה כי מקום בו נדרש בירור עובדתי לשם הכרעה בבקשה לסילוק תובענה על הסף, לרוב הדבר מצדיק את דחיית הבקשה והמשך בירורה במסגרת ההליך גופו (רע"א 2306/20 סער נ' י. שומרוני-חברה לבניין ופיתוח (2002) בע"מ, פסקה 8 (1.7.2020); עניין אילני, פסקה 22 והאסמכתאות שם).

13. נוכח ההשלכות המצומצמות יחסית של החלטה הדוחה בקשה לסילוק על הסף, הלכה פסוקה היא כי ערכאת הערעור אינה נוטה להתערב בהחלטות כגון דא, אלא במקרים חריגים בהם נפלה טעות מהותית בהחלטת הערכאה המבררת או כאשר מתעורר חשש ממשי לניהול הליך סרק שכרוך בהשקעת משאבים רבים (רע"א 3910/19 ש.ח. פארק פיתוח וגיוון (1986) בע"מ נ' עיריית מעלות מ.י., פסקה 5 (10.7.2019); רע"א 3744/20 י. טירת הכרמל בע"מ נ' חלבי, פסקה 13 (7.2020.30); חמי בן-נון וטל חבקיין הערעור האזרחי 207-208 (מהדורה שלישית, 2012)). כך במיוחד כשהחלטת הערכאה המבררת לדחות את הבקשה לסילוק על הסף ניתנה מהטעם שנדרש לברר את העובדות בטרם ניתן יהיה להכריע בטענות הצדדים. לא מצאתי כי המקרה דנן נמנה בגדר אותם מקרים חריגים המצדיקים התערבות של ערכאת הערעור בשלב זה.

14. בענייננו, קבע בית המשפט קמא כי יש לבחון את טענות ההתיישנות והשיהוי במסגרת ההליך גופו. בהקשר זה, סבר בית המשפט קמא כי המחלוקות העובדתיות לעניין הנחיית ההקפאה, הזמנת העבודות הנוספות וביצוען, וכן משמעות החשבון משנת 2018, צריכות להתברר במסגרת שלב ההוכחות. לא מצאתי כי נפל פגם בהחלטה זו. יריעת המחלוקת בין הצדדים הרלוונטית להכרעה בשאלות ההתיישנות והשיהוי כוללת במקרה זה גם סוגיות עובדתיות, שההכרעה בהן מחייבת קביעת ממצאים לאחר שמיעת ראיות (טענת נת"ע כי ניתן להכריע במחלוקות על סמך המסמכים שהוגשו אינה מלמדת כמובן שהמחלוקת אינה עובדתית, שהרי מסמכים הם ראיות, ולעיתים קרובות הבנת משמעותם מצריכה שמיעת עדים). ממצאים אלה אינם מהסוג שבמקרה הרגיל ראוי לקבוע אותם

בנפרד במסגרת בקשה לסילוק על הסף, מאחר שהם שלובים במכלול המחלוקות שבין הצדדים. לפיכך פיצול הדיון אינו צפוי בהכרח לתרום לייעול ההתדיינות, אלא הוא עלול דווקא לסבך ולהאריך את ההליך המשפטי שלא לצורך (בחלוקה המוצגת על ידי השופטת יעל וילנר ברע"א 6552/20 בנק דיסקונט לישראל בע"מ נ' א. לוי השקעות ובניין בע"מ (2.12.2020), המדובר במצב בו הבירור העובדתי הדרוש לצורך בירור שאלת ההתיישנות חופף באופן חלקי את הבירור הנדרש לצורך דיון בתובענה גופה (הקטגוריה השלישית), ולמצער, בקיומו פוטנציאל לחפיפה שכזו (הקטגוריה הרביעית). בנסיבות אלה, הכלל הוא שאין מקום לאפשר פיצול הדיון על מנת לאפשר בירור טענת ההתיישנות כבר במסגרת בקשה לסילוק על הסף).

15. ודוק, דחיית הבקשה לסילוק התביעה על הסף אינה מלמדת על סיכויי התביעה להתקבל, ואף לא על כך שדין טענות הסף שהעלתה המבקשת (התיישנות ושיהוי) להידחות. כל משמעותה, היא שבית המשפט קמא התרשם שלא ניתן להכריע בגורל התובענה על בסיס טענות הסף ללא בירור עובדתי, התרשמות שכאמור נראית מוצדקת בנסיבות העניין. למותר לציין, כי בית המשפט קמא יכריע בתובענה, ובכלל זה בטענות ההתיישנות והשיהוי, לפי מיטב שיקול דעתו, לאחר שיוצגו לפניו מכלול הטענות והראיות של הצדדים. עוד אציין כי ככל שהבירור העובדתי ילמד כי התובענה לא הייתה צריכה להיות מוגשת כלל, מן הראוי שהדבר ישתקף בפסיקת ההוצאות.

16. טוֹף דָּבָר: בקשת רשות הערעור נדחית. בנסיבות העניין, ומשלא התבקשה התייחסות המשיבה, לא מצאתי לנכון לעשות צו להוצאות.

ניתנה היום, כ"א בטבת התשפ"א (5.1.2021).

שׁוֹפֵט